

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Antropológiai nyelvészet

Egyetemi tanév: 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar és Általános Nyelvészeti Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (önálló szak)
1.7. Képzési forma	Jelenléti oktatás

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Antropológiai nyelvészet				A tantárgy kódja		LLM6028			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus								
2.4. Tanulmányi év		III.	2.5. Félév		2.	2.6. Értékelés módja		K	2.7. Tantárgy típusa		DS

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	48	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	24
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					15
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					8
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					1
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszámja					48
3.8. A félév összóraszámja					96
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Szemináriumi terem, vetítő, PC, hangfal

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	C1.1 A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete. C1.4 A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése a nyelv tanulmányozása során. C1.5 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált. C2.2 A szóbeli vagy írásbeli üzenet és a kontextus kapcsolatának értelmezése, a tartalom érveléstechnikáinak és felépítésének magyarázata anyanyelven, valamint románul/idegen nyelven. C2.5 Vitaindítók szervezése, egy esettanulmány előkészítése és megvédése. C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása. C3.2 A mai nyelvi jelenségek ismerete és értelmezése. Az anyanyelv fő változásainak, valamint a normák és nyelvhasználatbeli különbségek ismerete. C3.3 Bármely szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozás elemzése; az elméleti tudás gyakorlatba ültetése (az anyanyelv tanítása, a verbális kommunikáció megfigyelése és fejlesztése).
Transzverzális kompetenciák	CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát. CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A hallgatók általános képet kapnak a kultúra, civilizáció, identitás és nyelv összefüggéseiről, és tudatosodik bennük az, hogy a nyelv nem létezik a mindennapi élettől, a kultúrától és a közösségektől elszigetelten.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A tantárgy célja a hallgatóknak egy olyan interdiszciplináris tudományággal való találkozása, amely az egyének és a közösségek nyelvi attitűdjét és stratégiáit vizsgálja. Emellett olyan általános, nyelvhez kapcsolódó témákkal ismerkednek meg a hallgatók mint a nyelvi attitűd, a nyelvi kultúra, kultúra szerepe a nyelvi viselkedésben, a nyelvi diverzitás értéke. - A szemináriumok célja elsősorban olyan, a bibliográfiában megjelölt könyvek és tanulmányok megbeszélése, amelyek nemcsak a közvetlen környezetünkről, hanem Európáról és a világ más tájairól is ismereteket közölnek a fentebb említett összefüggésekben.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető beszélgetés, a tematika bemutatása	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal	
2. Mi az antropológiai nyelvészet? Az antropológiai nyelvészet és más humán tudományok.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Az antropológiai nyelvészet módszerei	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
4. Kultúra és nyelvi diverzitás. Nyelv és gondolkodás I. (A nyelvi relativizmus és környéke)	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	

5. Nyelv és gondolkodás II. (A nyelvi relativizmus kísérleti vizsgálata)	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. A tegezés és magázás jelenségek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. A verbális agresszió jelensége	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
8. Nyelvi mágia, tabu és politikai korrektség	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
9. A beszélés néprajza	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
10. A nyelvváltozatok regisztrációjának jelensége, népi nyelvészet (folk linguistics)	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
11. Összegzés, ismétel, felkészülés a vizsgára	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
12. Feladatlap megoldása	számonkérés	

Könyvészet

Balázs Géza – Takács Szilvia 2009: Antropológia és nyelvészet. In uő: *Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe*. Pazu-Westermann/Inter/PRAE.HU, Celldömölk, 13–38.

Balázs Géza – Takács Szilvia 2009: Az antropológiai nyelvészet módszerei. In uő: *Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe*. Pazu-Westermann/Inter/PRAE.HU, Celldömölk, 65–76.

Babarczy Anna – Szamarsz Vera Zoé 2014: A nyelvi relativizmus. In Pléh–Lukács (szerk.): *Pszicholingvisztika 1–2.*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 859–876.

Wardhaugh, Ronald 2002: Szolidaritás és udvariasság. In uő: *Szociolingvisztika*. Budapest: Osiris, 233–255.

Wardhaugh, Ronald 2002: Etnográfia és etnometodológia. In uő: *Szociolingvisztika*. Budapest: Osiris, 214–232.

Pap Kinga 2014: *A nyelvi agresszió formái és funkcionális jegyei a középiskolák korúak spontán társalgásában és az osztálytermi diskurzusokban* [PhD disszertáció]. Budapest: ELTE, 36–63.

Crystal, David 1998: A nyelvi mágia. In uő: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris, Budapest, 19–20.

Péli Péter 2009: Kínos nyelvi korrektség. *Nyelv és Tudomány* 2009/július 13. Web: <https://www.nyest.hu/hirek/kinos-nyelvi-korrektseg>

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető beszélgetés, a témák kiosztása, filmnézés: Balmes, Thomas 2010: <i>Babies</i>	közös megbeszélés	
2. Felkészülés a 3. és 4. szemináriumokra: filmnézés és beszélgetés: Zámorszki Ákos: <i>Szomszédaink, a magyarok – Románia</i> , 2013.	hallgatói hozzászólások tanári kiegészítésekkel	
3. A kultúra. A kultúra meghatározásai, kulturális evolúció	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
4. Sztereotípiák és elfogultság a csoportok, kultúrák közötti kommunikációban	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
5. Gendernyelvészet: nemek szerinti eltérések (és egyezések) a kommunikációban	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
6. Humor	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros	

	munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
7. A nonverbális kommunikáció és a jelnyelv	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
8. Tömegkommunikáció, meggyőzés és manipuláció	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
9. Az írás története	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
10. Netnyelv, netfolklór, netember	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
11. A pletyka	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
12. Feladatlap megoldása	számonkérés	

Könyvészet

- Csányi Vilmos 2006. Az emberi közösségek. In uő: *Az emberi viselkedés*. Sanoma Kiadó, Bp., 87–123.
- Csányi Vilmos 2006. Kulturális evolúció. In uő: *Az emberi viselkedés*. Sanoma Kiadó, Bp., 221–237.
- Hollós Marida 2000. A kultúra fogalma. In uő: *Bevezetés a kulturális antropológiába*. K. n., Bp., 26–35.
- Benő Attila 2011. Mi és mások. Kommunikáció és sztereotípiák. In uő *A dolgok másik neve*. Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 60–67.
- Maas, Anne 2008. A csoportok közötti nyelvi elfogultság: a sztereotípiák fenntartása a nyelv segítségével. In: Síklaki István (szerk.) *Szóbeli befolyásolás. I. Nyelv, gondolkodás és kultúra*. Typotex, Bp. 303–339.
- Huszár Ágnes 2009. Bevezetés a gendernyelvészetbe. Miben különbözik és miben egyezik a férfiak és a nők nyelvhasználata és kommunikációja? Tinta Kiadó, Bp. A következő fejezetek: 1. A férfiak és nők kommunikációs különbségeivel kapcsolatos vélekedések, 11–19.; 2. Élettani különbségek a férfiak és a nők között és összefüggésük a nyelvhasználattal, 20–26.; 5. Modalitásbeli és szintaktikai eltérések, valamint lexikai különbségek a két nem beszédében, 42–52.; 7. A női és férfi, valamint a vegyes nemű csoportok társalgásának jellemző jegyei, 61–64.; 11. A nő és a férfi helye a különböző társadalmakban és ennek nyelvi lenyomata, 93–103.
- Géro Györgyi 2016. A magyar vicc és határvidéke. In Boda-Ujlaky et al. (szerk.): *A humor nagyítón keresztül*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 23–32.
- Schirm Anita 2016. Az alakzatok mint a nyelvi humor eszközei a stand-up comedyben. In Boda-Ujlaky et al. (szerk.): *A humor nagyítón keresztül*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 33–41.
- Séra László – Boda-Ujlaky Judit 2016. A humor szerepe a társadalmi tiltakozásokban. In Boda-Ujlaky et al. (szerk.): *A humor nagyítón keresztül*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 96–111.
- Szabó M. Helga 2005. A magyar jelnyelv helyzete – eredmények és visszasságok. In: Simigné Fenyő Sarolta – Bodnár Ildikó (szerk.) *Sokszínű nyelvészet I. Nyelvészeti kutatások a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán*. Miskolc. 103–110.
- Sz. n. [Országgyűlés Hivatala] 2019. A jelnyelv. Web: <https://www.parlament.hu/documents/10181/1789217/Infojegyzet+2019+4+jelnyelv.pdf/e8494a9d-0080-1b70-8f09-3a0768257fe1> (2024.02.22.)
- Pease, Allan 2005. *Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból*. Park Könyvkiadó, Bp. 9–26, 27–42. [A megértés általános szempontjai és a Területek és zónák c. alfejezetek]
- McCombs, Maxwell – Shaw, Donald 2020 [1972]. *A tömegmédia témakijelölő funkciója* (részlet). In: Sólyomfi Andrea Hanna – Virányi Péter (szerk.) *A propaganda propagandája*. Gondolat, Bp., 171–174.
- Bárházi Eszter 2008. Manipuláció, valamint manipulációra alkalmas nyelvhasználati eszközök sajtóreklámokban. *Magyar Nyelv* 104/4: 443–463. On-line: <http://www.c3.hu/~magvarnyelv/08-4/barthazi.pdf>
- Dyer, William 2008. A reklám nyelve. In: Síklaki István (szerk.) *Szóbeli befolyásolás. II. Nyelv és szituáció*. Typotex, Bp. 287–304.
- Várkonyi Nándor 2001. *Az írás és a könyv története*. Széphalom Könyvműhely, Bp. 11–35. [A Beszéd és írás és az Írás és műveltség c. alfejezetek]

- Balázs Géza – Takács Szilvia 2009. *Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe*. Pazu-Westermann/Inter/PRAE.HU, Celldömölk, 214–258. [Az írás antropológiája és az írott szövegek antropológiai megközelítésben c. alfejezetek]
- Szűts Zoltán 2016. Az internet nyelve. Másodlagos írásbeliség, emoji és mémek. *Korunk* 28/4: 55–60. Web: http://epa.oszk.hu/00400/00458/00546/pdf/EPA00458_korunk_2016_04_055-060.pdf
- Balázs Géza 2023. *Az internet népe*. Ludovika Egyetemi Kiadó, Bp. A következő részek: Az informatikai fordulat hatásai a nyelvre, 78–84.; E-retorika (elektronikus retorika), 100–105.; Netfolklór – intermedialitás és terjedés, 171–188.; Az iGenerációról, a netnemzedékről és az evolúciós megszaladásról, 235–242.; „Kulturális Alzheimer-kór”. A felejtés szemiotikája, 261–267.; Esszé a sokféle olvasásról, 289–295.
- Szvetelszky Zsuzsanna 2010. *A pletyka*. Gondolat Kiadói Kör, Budapest.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyen
10.4 Előadás	Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata. A megbeszélte jelenségek ismerete. A bemutatott jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi példák helyes használata.	Feladatlap	45%
	Aktív részvétel minimum 6 előadáson.	Részvétel az előadásokon	5%
10.5 Szeminárium / Labor	A szemináriumi témáról tartott előzetes megbeszélésen tanúsított szakirodalom-ismeret. A szemináriumon tartott bemutató felépítése, tartalma, kivitelezése, ill. a vitában való aktív részvétel.	Szemináriumi bemutató és vitaindító megtervezése és kivitelezése	45%
	Aktív részvétel minimum 9 szemináriumon.	Szemináriumi részvétel	5%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• A bemutatott alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében. • Koherens, figyelemfelkeltő előadásmód. • A hallgató kollégák bevonása a szemináriumi tevékenységbe. • Legalább 9 szemináriumi jelenlét. • Legalább 6 jelenlét az előadásokon. • Az előadásokon való jelenlét feltétele: a diákok csak kérésre, az órai tevékenység részeként használnak telefont óra közben, és minimalizálják az egyéb elektronikus eszközök (pl. táblagép, laptop) használatát is (kizárólag jegyzetelésre, amennyiben feltétlenül szükséges).			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	A fenntartható fejlődés általános ikonja
---	--

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

								
								

Kitöltés időpontja:
2025.01.20.

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

...

Intézetigazgató:

.....